

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра математики

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ НЕЛІНІЙНИХ КОЛИВАНЬ

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр

спеціальності 014 Середня освіта (Математика)

Слов'янськ – 2016

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ МАТЕМАТИКИ

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

Доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри математики *С.М. Чуйко*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кандидат фізико-математичних наук та навчального плану підготовки, доцент, декан фізико-математичного факультету *О.О. Новіков*

Кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри вищої математики Донбаської державної машинобудівної академії *О.Г. Ровенська*

+

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“17” лютого 2016 р.

Протокол № 2

Перший проректор

Набока О.Г.

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Теорія нелінійних коливань» складена відповідно до освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки здобувача ступеня вищої освіти магістр спеціальності 014 Середня освіта (Математика).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є нелінійні нетерові крайові задачі, зокрема, автономні нетерові крайові задачі.

Міждисциплінарні зв'язки: постановки нелінійних крайових задач мають тісний зв'язок з проблемами моделювання фізичних, економічних та біологічних процесів.

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Необхідні відомості з теорії матриць та функціонального аналізу.
2. Необхідні відомості з теорії лінійних нетерових крайових задач для систем диференціальних рівнянь.
3. Методи дослідження теорії нелінійних коливань.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія нелінійних коливань» є ознайомлення здобувачів з методами дослідження слабконелінійних нетерових крайових задач для систем звичайних диференціальних рівнянь.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія нелінійних коливань» є оволодіння базовими теоретичними та практичними методами дослідження та побудови наближених розв'язків нетерових крайових задач для систем звичайних диференціальних рівнянь.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

– здатність розуміти сутність і значення нових об'єктів,

– здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень.

спеціальні:

– володіння основними методами дослідження звичайних диференціальних рівнянь та вмінням застосовувати їх до теорії нелінійних коливань;

– здатність користуватися основним інструментарієм теорії нелінійних коливань, вміння застосовувати сучасні математичні методи для розв'язання задач у професійній діяльності та наукових дослідженнях.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 180 годин / 6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Базові відомості для теорії нелінійних коливань

Тема 1. Історія розвитку теорії нелінійних коливань

Тема 2. Псевдообернена (за Муром-Пенроузом) матриця.

Ортопроектори.

Тема 3. Умови розв'язності та формули побудови розв'язків систем лінійних алгебраїчних рівнянь.

Тема 4. Альтернатива Фредгольма для систем лінійних алгебраїчних рівнянь.

Тема 5. Псевдорозв'язок системи лінійних алгебраїчних рівнянь.

Тема 6. Метод найменших квадратів.

Тема 7. Лінійна модель парної регресії системи двох випадкових величин.

Тема 8. Квадратична модель парної регресії системи двох випадкових величин.

Тема 9. Розвинення синуса Якобі за методом найменших квадратів.

Змістовний модуль 2.

Системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь

Тема 10. Задачі Коші для системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку.

Тема 11. Нормальна фундаментальна матриця. Теорема Остроградського – Ліувілля.

Тема 12. Спряжені системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку.

Тема 13. Оператор Гріна задачі Коші для системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку.

Змістовний модуль 3.

Крайові задачі

Тема 14. Нетерова крайова задача для системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку.

Тема 15. Оператор Гріна нетерової крайової задачі для системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку.

Тема 16. Умови розв'язності та формула побудови розв'язків нетерової крайової задачі для системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь першого порядку.

Тема 17. Умови розв'язності та формула побудови розв'язків періодичної крайової задачі для системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь.

Тема 18. Нетерова крайова задача для системи нелінійних диференціальних рівнянь.

Тема 19. Положення рівноваги нелінійної крайової задачі. Метод малого параметру.

Тема 20. Нетерова крайова задача для автономної системи слабконелінійних звичайних диференціальних рівнянь. Метод Ляпунова – Пуанкаре.

Тема 21. Критичний випадок першого порядку.

Тема 22. Періодичні крайові задачі для рівнянь Ван дер Поля, Л'єнара та Дюффінга.

Тема 23. Періодична задача для рівняння Лотка – Вольтерра “хижак – жертва”.

3. Рекомендована література

Базова література

1. Азбелев Н.В., Максимов Н.П., Рахматуллина Л.Ф. Введение в теорию функционально-дифференциальных уравнений.- М.: Наука. 1991. – 277 с.
2. Андронов А.А., Витт А.А., Хайкин С.Э. Теория колебаний. М.: Наука.1981. – 568 с.
3. Арнольд В.И. Дополнительные главы теории обыкновенных дифференциальных уравнений. – М.: Наука. – 1984. – 336 с.
4. Беллман Р, Калаба Р. Квазилинеаризация и нелинейные краевые задачи. – М.: Мир. – 1968. – 184 с.
5. Бойчук А.А., Журавлев В.Ф., Самойленко А.М. Обобщенно-обратные операторы и нетеровы краевые задачи. Киев. Ин-т Математики НАН Украины. – 1995. – 318 с.
6. Гантмахер Ф.Р. Теория матриц. М.:Наука. – 1988. – 552 с.
7. ГребениковЕ.А., Рябов Ю.А. Конструктивные методы анализа нелинейных систем. – М.: Наука. – 1979. – 432 с.
8. Демидович Б.П. Лекции по математической теории устойчивости. М.: Наука. – 1967. – 472 с.
9. Канторович Л.В., Акилов Г.П. Функциональный анализ. М.: Наука. – 1977. – 744с.
10. Левитан Б.М. Почти-периодические функции. ГИТТЛ. М. – 1953. – 396с.
11. Колмогоров А.Н., Фомин С.В. Элементы теории функций и функционального анализа. М.: Наука. 1968. – 496 с.

12. Плисс В.А. Ограниченные решения неоднородных линейных систем дифференциальных уравнений // Проблемы асимптотической теории нелинейных колебаний. К.: Наук.думка. – 1977.

13. Рубаник В.П. Колебания квазилинейных систем с запаздыванием. М.: Наука. – 1969. – 288с.

14. Самойленко А.М., Ронто Н.И. Численно-аналитические методы исследования решений краевых задач. Киев: Наук.думка. – 1986. – 224с.

15. Самойленко А.М., Перестюк Н.А. Дифференциальные уравнения с импульсным воздействием. Киев: Высшая шк. – 1987. – 287 с.

16. Самойленко А.М. Элементы математической теории многочастотных систем. М.: Наука. – 1987. – 304 с.

17. Самойленко А.М., Бойчук А.А., Бойчук Ан.А. Ограниченные на всей оси решения линейных слабозмущенных систем // Укр. матем. журнал. – 2002 – т.54, №11. – С.1517 – 530

18. Эльсгольц Л.Э. Норкин С.Б. Введение в теорию дифференциальных уравнений с отклоняющим аргументом. М.: Наука. – 1971. – 296 с.

19. Хорн Р., Джонсон Ч. Матричный анализ. М.: Мир. – 1989. – 655 с.

20. Boichuk A.A. Generalized inverse operators and Fredholm boundary-value problems / A.A. Boichuk, A.M. Samoilenko. – Utrecht; Boston:VSP, 2004. – XIV. 317 p.

21. Conti R. On ordinary differential equation with interface conditions / R.Conti // Journ.of Diff.Eq. – 1968. – V.4, №1. – pp. 4 – 11.

22. Nashed M.Z. Generalized Inverses and Applications. New York. Academic Press. – 1976. – 1054 p.

23. Pandit S.G. Differential systems involving impulses. Lecture Notes in Mathematics / S.G. Pandit, S.G. Deo. – Berlin-New York: Springer-Verlag, 1982. – 102 p.

24. Pignani T.J. differential Systems with Interface and General Boundary Conditions / T.J.Pignani, W.M.Whyburn // F.Elisha Mitchell Sci.Sco. – 1956. – №72. – P.1 –14.

Додаткова література

25. Sacker R.J., Sell J. Existence of dichotomies and invariant splittings index for linear differential systems, I-III // J. Differential Equations, 1974, Vol.15, 429 – 458; 1976, Vol. 22, pp. 478 – 496.

26. Samoilenko A.M. Impulsive Differential Equations. (World Scientific Series on Nonlinear Science, Ser.A, Vol.14) / A.M.Samoilenko, N.A.Perestyuk. – Singapore: World Scientific Publishing Co., 1995. – x+462 p.

27. Vejvoda O. On perturbed nonlinear boundary-value problems / O.Vejvoda // Czech.Math. J. –1961. – №11. – pp. 323 – 364.

4. Форма підсумкового контролю результатів навчання

Іспит

5. Засоби діагностики результатів навчання

Іспит, індивідуальне домашнє завдання.